

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 »
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 »
 Vidékre postázza szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre közérdekű
 vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, május 22.

A város világítása

Ritka eset az, hogy szembeszökőbb lenne annak a kérdésnek a jogos és megengedett volta, hogy vajjon a *legelőnyösebb egyáltalán előnyös-e*, mint a világitási centrálé szönyegen levő ügyében.

A miről szó van, az minden egyéb, csak adminisztratív kérdés nem lehet. Nagyvárad városi budgetjét épen úgy, mint a nagyvárad polgárokat, a gazdagot épen úgy mint a szegény embert legérzékenyebb tekintetben érdekli és kell, hogy érdekelje ennek az ügynek a lehető legjobb megoldása, mert ez nem csak műszaki, nem csak kereskedelmi, nem csak egészségügyi kérdés, hanem mind a három együtt. Minthogy pedig nem egy ünnepi kivilágításról van szó, a mely ha az idén nem sikerül, jövőre másképp s jobban csinálhatjuk, hanem egy állandó berendezésről, a mely évtizedeken át fog nyomni, ha elhibázzuk, érdemesnek látszik több oldalról megvilágítani a kérdést.

A világitási pályázat lejárt s eredményesnek bizonyult, mert hiszen több ajánlat érkezett be.

Nem egy, nem is két ajánlat, hanem *több!* Ha csak ez volt a cél, ha a város beérhetné ajánlat gyűjtéssel, akkor akár *fényesnek* is minősíthetjük az eredményt. Az is kétségtelen, hogy *több különböző* ajánlat közül kell egy *legelőnyösebbnek* lennie. Nem következés azonban, hogy a legelőnyösebb ajánlat *valóban előnyös* legyen. Ha a város kénytelen volna vele, úgy természetes volna hogy a legkevésbé, illetőleg legcsekélyebb mértékben *káros* módhoz nyuljon a világitás ügyének elintézésénél s akkor a most legelőnyösebb, tényleg azonban csak legkevésbé hátránnyal járó ajánlat szerint intézze el a dolgot. De nem köteles vele, s talán nem is egészen indokolt a készülő eljárás, a melylyel a mainál rosszabb helyzetet fognak teremteni. Már pedig a villamos világitás a ma Nagyváradon *igen drága* gázvilágításnál is *tetemesen drágább* lesz, úgy, hogy ha a város a legelőnyösebb ajánlatot választja is ki, akkor sem jut előnyös és jó világitáshoz.

Nagyváradon ugyanis a mai gázegységár 35 fillér egy köbméter gázért.

E mellett a magas ár mellett, a melynél drágább árral csak Kolozsvár városát boldogítja a szerződése, 100 gyertyafénynek megfelelő világitás egy óra tartamára 7 $\frac{1}{2}$ fillérnyi gázt igényel. 6 $\frac{1}{2}$ drb 16 gyertyás elektromos izzólámpa adna ugyanennyi világosságot, tehát egy villamos izzólámpa óránkénti áramfogyasztásának csak 1 $\frac{1}{2}$ fillérbe volna szabad kerülnie, hogy a gázvilágítással ver-

senyezhesen. Ez hectowattóránként 2 $\frac{1}{2}$ fillér áram-árnak felel meg.

Ha tehát az elektromos áram hectowattja 4 fillér, akkor az elektromos világitás 60%-al drágább mint ma a *gázvilágitás*; 5 fillér alapár mellett 100%-al, 6 fillérnél 140%-al, 7 fillérnél 180%-al és 7 $\frac{1}{2}$ filléres árnál éppen 200%-al drágább volna, vagyis háromszor annyiba kerülne, mint ma 35 fillér köbméterenkénti ár mellett a gázvilágitás. Pedig Nagyváradon egy *ujjonnan épülő gázgyár* is tisztességes jövedelmet hozna 28-30 fillér gáz-egységár mellett, a mostani pedig 25-26 fillérért is adhatná a gáz köbméterét.

Hogy milyen nagy jelentősége van az alap-árnak az a legszembeötlőbbben egy számításból tűnik ki. Ha tudniillik számoljuk, hogy pl. 10000 drb 16 gyertyás elektromos izzólámpát vagy vele fényerőben több mint egyenértékű 3300 gázizzólámpát venne igénybe egy közepes város lakossága (cca 25000 lélek) átlag 700 órai égéstartammal (azaz 7 millió elektromos-, vagy 2 millió 310 ezer gázlámpa-órát), akkor 1 fillér árkülönbség hectowattóránként a fogyasztó közönségnek évi 35.000 korona megtakarítást vagy többköltséget okoz és 2 fillér gázegység-árváltozás ugyanazon értelemben 2541 koronát jelent évenként.

A közönség költsége a fent mondott világitási szükséglet mellett pedig, ha a villamos áram ára 4, 5, 6, 7 vagy 7 $\frac{1}{2}$ fillér 140.000, 175.000, 210.000, 245.000 vagy 262.500 korona, illetőleg a mai 35 filléres gázár mellett 88.935 korona, 32 fillér egységár mellett 81.312 korona és 30 fillér mellett csak 76.230 korona volna.

Pedig 30 fillér egy köbméter gázért Nagyváradon magas, drága árnak tekinthető, míg 4 fillér egy hectowattóráért valósággal elérhetetlenül olcsó ár volna. Mégis ilyen árak mellett is a közönség feleáron világitana gázzal a villanyhoz képest, az az évenként a fenti szükséglet mellett 63.770 koronát takarítana meg.

Valóban csodálatos, hogy miért kísért mégis a villanyvilágitás? Olyan gazdagok vagyunk-e, hogy a *költség* nekünk *mellékes* kérdés?

Hát a gázgyár!

Számolt-e a városi villanytelep reutabilitás- számítója a gázgyár versenyével?

Pedig ez a verseny kérdésessé teheti egy villanytelepnek nem csak a reutabilitását, hanem existenciáját is.

Vagy talán megveszi a város a gázgyárat s a villanytelep kedvéért tabularását csinál belőle.

Itt csak két eset lehetséges. Vagy komolyan óhajlja és akarja Nagyvárad közönsége a világitás központi ellátásának

ügyét rendezni, s akkor felmondja a gázgyárat (vagy épít egy egész új telepet), ez a jó, a technikai és pénzügyi szempontból egyaránt előnyös és okos megoldása a kérdésnek. Vagy villanytelepet és villanyvilágitást *akar* berendezni, *kerüljön a mibe kerül!*

Tertium non datur, de — volenti non fit injuria!

Finály Lajos,
 okl. mérnök.

*

Ez idő szerint a legfontosabb ügye Nagyvárad városának a világitás kérdésének megoldása. A fentebbi szakszerű cikket készítséggel közöljük, azon elvből indulva ki, hogy az ilyen fontos dolgoknál előnyére van a városnak, ha minél több irányban lesz megvilágítva, különösen szakemberek részéről a kérdés.

Anélkül, hogy a cikk adatainak birálatába bocsátkoznánk, nem hallgathatjuk el észrevételeinket.

Nagyvárad város törvényhatósága egyenesen és nyíltan azon határozatot hozta, hogy végre-valahára a közvilágitás jótéteményében részesíti azon lakosokat is, akik a város kétharmadrészét, de nem a központot lakják, ahol a drága de rossz petroleum világitásra van bízva a világosság terjesztése. Vagyis az egész város világitását rendezni akarja a város.

Arról szó sem lehet, hogy a város ezen óriási területét gázzal világitás, mert erre a gázgyár sem vállalkozik, mint kijelentette, új gázgyárat pedig már csak azért sem lehet a város ezen külső részének ellátására építeni, mert itt magán fogyasztás nem lenne s a tisztán közvilágitásra pedig csak óriási összeggel lehetne egy gázgyárat fenntartani.

Bármiként gondolkozik a város, más megoldást nem találhat, mint hogy a mostani szégyenletes állapotot hagyja meg s a város belterületén lesz csak világitás, vagy pedig villany világitást hoz be az egész városba, esetleg a mostani gázvilágitási körzet meghagyása mellett, a város többi utcájába.

Arra nézve, hogy a gáz sokkal olcsóbb, mint a villamos világitás, csak egy kiváló szakértőre: *Hollós József* műszaki tanácsos, kir. főmérnökre utalunk, aki éppen ellenkező véleményt adott Nagyvárad városának s szintén számokkal mutatta ki, hogy mennyivel előnyösebb a városra, ha helyes alapon, a sógorság, komaság szokott káros befolyásától menten, a *villamos világitást rendezzük be házi kezeléssel* mellett.

Azt tudjuk, a más városok adataiból, hogy Nagyváradon a gáz méreg drága s a mostani alapon szóba sem állhatunk a gázgyárral. Ez azonban nem zárja ki, hogy a gázgyár megembereli magát s olyan feltételeket szab, hogy az eddigi területen továbbra is *szolgáltatathatja a világitást*.

Ezt a tárgyalások mutatják meg.

De akár vele, akár nélküle, de a város javára kell a közvilágitás kérdését megoldani.

Gyurka.

Kubinyi György igen zokon vette azt, hogy Rakovszky István »legyurkázta«. Gondolkozott tehát rajta, hogy mivel válaszoljon és kisütötte, hogy Rakovszky valamikor azt mondta, hogy ő csak császárt ismer. Ez mindenestre szenzáció vadászat akart lenni, de egyelőre csak Olay ült fel neki, ami igen vékony siker. Most pedig kisült, hogy Rakovszky, aki katonai iskolában nőtt fel, még tényleges tiszt korában tette ezt a nyilatkozatot. Hát ez egészen más dolog ám. Bizony a régiebb, talán a mai katonai nevelés szerint is nem igen ismertek a katonák egyebet a császárnál és igen is elismerésre méltó dolog, hogy egy egész rosszul vezetett ifjuság után valaki annyira tüzelekü és szokimondó hazafivá lett mint Rakovszky.

Erdekösen ir egyik fővárosi lap e dolgról:

A képviselőház legutolsó ülésén Kubinyi György ur, (ki igen rossz néven vette Rakovszky Istvántól, hogy őt »Gyurká«-nak nevezte) leplezte Rakovszky Istvánt, a néppárt vezérfőnökét, hogy ekként nyilatkozott valamikor Kubinyi György ur előtt: »Ich kenne keinen König, nur den Kaiser« (magyarul: »nem ösmerek királyt, hanem csak császárt«).

»Ich kenne keinen König...!« Rakovszky István katonai intézetben nevelkedett fel, aktiv katonatiszt volt. Ki büne az, hogy e tanintézetekben s a császári hadseregben csak a császárt ismerik? Ki büne, hogy a magyar katonát megvasalják, ha nem az Arméesprache »hier«-jével jelentkezik, ha civilben van is? Kubinyi György, Gajári Odon, Münich Aurél delegátus urak nem szavazzák-e meg a kívánt összegeket a Reichskriegsministernek az osztrák szellemű katonai iskolákra melyek tankönyvei »nem ismernek királyt, csak császárt? A képviselőház volt osztrák tiszttagjai ülve maradtak-e egy-egy ünnepélyes alkalommal, midőn csak a császárt éltették? Feleljen erre Münnich ur, Berzeviczy ur, Tisza István ur és a sok egykori közös hadseregheli tiszt! Mikor ők ott az Arméesprachét beszéltek, ugy emlékeztek-e meg mindig a uralkodóról, mint »királyról«, ugy mondták-e el a zászló-esküt? Tessék Kubinyi urnak azzal rukkolni ki, mikor mondotta Rakovszky István e szavakat? Császári tiszt korában, vagy mint országgyűlési képviselő? Vajjon lehet-e felelősségre vonni egy magánembert oly nyi-

latkozárt, melynek gyakorlati megtestesítőseért báró Fejérváryt ünnepelték? S ugyan nézze csak végig Kubinyi ur gróf Széchenyi István naplóját (pedig ez talán többet tett, mint egy dedót alapított) s talál-e ott egyebet, mint császárt?

Tehát Széchenyi se volt különb e tekintetben Rakovszkynál, midőn császári tiszt volt! Jó lenne kissé a magyar közélet nagy alakjával megismerkednie s akkor látná, hogy nem az ily nyilatkozatok teszük a hazafit, valamint gróf Széchenyi nagyságából legfeljebb csak Kubinyi György ur szemében vonhat le valamit »a legnagyobb magyar« édes anyjának német anyanyelve s ama híres mondása: »Fort mit den Dienstboten, der Stefi kommt« — mit a Zichy Antal-féle életrajzban, Széchenyi naplóiban és egész sereg visszaemlékezésben bőven megtalál.

Röviden, amit Rakovszky, a közös tiszt mondott, az nem Rakovszkyt, a mai törvényhozót vádolja, hanem a katonai nevelést és a katonai szellemet. Távol állunk a néppárttól, de szemünk előtt sehoggy sem megy megrovás számba az, hogy egy fiatal tiszt fel fogásának és egykori kijelentésének összes konzekvenciáiból kibontakozván, független, bátor, szokimondó, hazafias magyar törvényhozó vált belőle. Kivánnunk a magyar hazafiságnak minél több ilyen elintézésű összeférhetlenségi esetet.

A delegáció ülése.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, máj. 22.

A magyar delegáció tengerészeti albizottsága ma délelőtt 10 órakor Pallavicini Ede őrnagy elnöklété mellett ülést tartott. A közös kormány részéről jelen voltak: Spaun Hermann báró tengerészeti parancsnok, admiralis; Budisavljevicz Szaniszló tengerészeti vezérhadbiztos, Jedina Lipót sorhajókapitány, Görtz Konstantin sorhajókapitány, Tafirz Ernő tengerészeti biztos és László Elemér sorhajóhadnagy. A magyar kormány részéről jelen voltak Széll Kálmán minisztereink és Széchenyi Gyula gróf, ő Felsége személye körüli miniszter.

Elnök az ülést megnyitván mindenekelőtt üdvözli Spaun báró tengernagyot, a tengerészeti osztály főnökét s felkéri Teleki Sándor grótot a költségvetésről való referálásra.

Teleki Sándor gróf előadó röviden ismerteti az 1902. évi költségvetést. A költségvetés ugyanazon keretekben mozog, mint az előző

években; ugyanaz az áttekinthetőség vonul át rajta ugy, hogy mindenről könnyen felvilágosítást nyújt. Az egész költségvetés 46,690,820 koronát tesz; az emelkedés tehát 3,200,000 korona. Az emelkedésből a rendes szükségletekre esik 2,281,540 korona, a rendkívüli szükségletre 918,470 korona. A több szükségletből a rendes kiadások első címénél az emelkedés főleg arra vezethető vissza, hogy a művezetők, a kik egész életüket a tengerészet körében töltik el és speciális munkát végeznek, a IX. fizetési osztályba sorozták. A második címénél az emelkedés oka abban áll, hogy a gyorstűzelő ágyúk finomabb kezelése folytán több altisztre van szükség, mint eddig. Itt létszámemelés nélkül szabályozást kellett meg-ejteni; innen a kiadás. Növekedett azonfelül az altisztek jutalomdíja.

A szárazföldi szolgálat költségeinek növekedése azért állott be, mert 10—10 évenként szoktak megalkotni a lakbórszabályozást, a mi most megtörtént és az emelkedés a lakberek drágulásának tulajdonítandó.

A tengerészeti szolgálat költségemelésének oka az, hogy a növekedő kereskedelem folytán szükségessé vált egy hajóval többet kiküldeni; ezen felül a tengerentuli szolgálatra való kiképzés céljaira is nagyobb összeg van felvéve.

Az intézetek címénél az emelkedés pontos térképek készítésének szükségletéből, a tengerészeti akadémiák növendéklétszámának emeléséből és a tengerészeti kórház felszerelésének tökéletesítéséből származik.

A hatodik címénél a többletet főleg a modern hajótartozásnak drágább volta, továbbá a tengeri szertár munkás létszámának emelése okozta. A hajóépítések alcíménél az előadó részletesen megokolja az egyes hajók építésére felvett költségeket.

A fegyverkezés címénél a többszükséglet onnan származik, hogy az alkalmazásban levő gyorstűzelő ágyúkhoz a dolog természete szerint több löveg és lőpor szükségeltetik.

A rendkívüli szükségleteknél a legnagyobb tétel egy uszómedence beszerzése. Új tétel két dunai monitor és őrnagyati naszádok. Ezeket a Duna partjának megvédése teszi indokolttá. E két utóbb említett címénél csak egy évi részlet vétetett fel a költségvetésbe.

Előadó kéri az albizottságot, fogadja el a költségvetést egy általánosságban, mint részleteiben és ajánlja azt az országos bizottságnak elfogadására. Szavait így végzi: »A politikai viszonyok arra készítették a külügyminisztert, hogy hajóink közül 8-at Kinába küldjön. Nem hagyhatja szó nélkül, hogy az egész idő alatt tengerészetünkről és hajóinkról, a

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

A szohodoli türeg.

Irta: Szabó Hona.

Pár évvel ezelőtt néhány hónapot a bihari havasok lábai előtt kényelmeskedő kis városkában kellett töltenem. Ha nem vagyok akkor még olyanira gyermek, több hasznát vehet volna a hallott és átélt momentumokból leszűrődő igazságoknak, de — nem tudom örvendjek-e vagy sajnálkozzam felette? — friss, derült életkedvtől csillámló szemeim tovaüzték még emlékét is mindama dolgoknak, összes levont és levonható konzekvenciáikkal egyetemben, miket egész életemre kihatóknak vélttem. Most pedig már, ha visszanéz egy-egy reflexe e régmúlt időknek: egészséges kedélyem, megerősödött érzéseim nyugodt, sima felszínét nem tudja felzavarni.

Ami intenzivebb, erősebb impressziót tett lelkemre, az egy rendkívül szomorú történet. Ezt nem fogom elfelejteni soha Sokra tanított, soktól megóvott és én megőrzöm hűségesen. Olyan mindennapi, banális a fundamentuma, hogy az élet robotjában izzadó ember meg sem tűközik már rajta.

A szerelem monarchikus kormányzásának nyüge alatt napirenden vannak az öngyilkosságok; hozzá vagyunk szokva, mint a feltűnést hajhászó zuglapocskák izetlenkedéséhez. Akik még bírják az igát, vagy akik nem tartozunk a

szerelem zsarnok uralma alá, legfeljebb egy-egy gondolatunkat, egy-egy sóhajunkat dobjuk a leszegezett koporsóra hulló göröngyök után.

Hogy engem ez a történet nagyon meghatt, annak motivuma az: én még gyermekéssel bírtam akkor s ujság volt előttem. Azt sem tagadhatom, hogy nem csekély misztériumba kurkoltan jutott birtokomba; ez pedig mindig megragad, vonz bennünket.

Egy cigányasszonytól tudtam meg az egészet. Évei számának összessége meglehetősen rugott, de ez nem látszott meg rajta egy cseppet sem. Olyan mozdulatai voltak, mint egy szilaj erdei vadnak. A két szeme ugy égett, izzott, mint két kiolthatatlan lángú öröklámpa, mi a tenger rengeteg vizében is tovább világítana. Az egész asszony azt a benyomást tette reám, mint egy éhes párducz. Vadul égő szemei reátapadtak az emberre, mintha előbb csak mérlegelné áldozatát, hogy a következő percben szemérmesszaggal. Eleinte féltem tőle, de később már megbarátkoztam rettenetes fájdalommal s valóságos hősnöké lűnt fel előttem. Sokszor fakadt keserves zokogásra, ha nekem panaszkodott s még könnyei sem tudták elhomályosítani csodásan izzó szemeit.

Egy napugaras őszi délután a szobám nyitott ablakánál álltam s percze megpihentek gondolataim. Nyugovóra indult a nap és sugaraival a szemközti hegyóriás hóborított csucsán enyelgett Szemképráztató fény, ragyogás, csillogás származott ez enyelgésből. Csodálva néztem a magas hegytetőn lefolyó gyönyörű játé-

kot, míg szemeim kifáradtak e tündéri fényű vibrációban és megpihentek a haragos sötétségbe borult hegyoldalra.

Mikor vissza akartam vonulni az ablaktól egy foszforeszkáló szempárra esett tekintetem. Azt hittem ez is kimerült szememnek káprázata, végig simítottam homlokomat s ezalatt meggyőződtem a valóságról. Magam előtt láttam egy magas, karcsu cigányasszonyt, olyan pompás hajlékony termettel, minővel a selyem zsölyébe süppedt comtessek szívesen büszkélkednének. Megfogta a bal kezemet, mit én — mintha csak hipnotizált volna, önkénytelenül engedtem át. Csodálatos szomorú, althangon könyörgött: hallgassam meg jóvendölését. Kezeinek érintése, hangjának zengése végig futott idegeimen s magamhoz térített annyira, hogy mosolyogva bölintottam a beleegyezéshez. Volt bennem annyi pajkosság, hogy jóízűen nevessek reményteljes jóvőmnék bolygatásán, viszont annyira flegmatikus is tudtam lenni, hogy angol hidegvérrel vessem alá magam az olyan kényszerűségeknek, miktől szép szerével meg nem szabadulhatok. Kitalásba helyeztem: pénzt, ajándékot, irigyeket, rágalmakat, egy iczi-piczi örömet, sok-sok gondot és igen nagy boldogtalanságot, mindezek tetejébe pedig szöke, barna fiatalembereket. Épp ugy mint minden ember — tán még én is! — ki tudja a másinak jóvőjét illetésképp olvasni. Nos! — mindent, mindent könnyű volt továbbítani, — de a gondokkal hűségi viszonyba léptünk. Paktumot kötöttünk, feloldhatatlant. Hogy azzal a

melyek nem csak önállóan működtek, hanem más hatalmak katonáival együttesen is, mindenütt az elismerés hangján emlékeztek meg, ami csak büszkeséggel tölt el bennünket. Eből győződünk meg legjobban tengerészetünk harczképességéről és az ott uralkodó fegyelemről. Ezért elismerést fejezi ki ugy a maga, mint az albizottság nevében a tengerészet vezetőségének. (Helyeslés.)

Toroczkay Miklós gróf: A tengerészeti albizottság tárgyalásai a legutóbbi években főként azon kérdés körül forogtak, mely szempontok legyenek irányadók tengeri haderőnk szaporításánál. Általános megnyugvást keltett az az illetékes helyről jött kijelentés, hogy a mi viszonyaink mellett kizárólag csakis partjaink védelmének biztosítása tekintendő irányadónak. Ugyanezt a szempontot hangsúlyozta volt szülő is ismételtén, több éven át és így ez a kijelentése meg kellett volna, hogy nyugtassa őt is, ha nem látta az egymást követő évek költségvetéseiben oly jelenségeket, amelyek szerinte egyáltalán nem állanak helyes arányban sem földrajzi fekvésünkkel, sem pénzügyi erőnkkel. Ne nézzük csak a most előttünk fekvő költségvetést, hanem tekintsük át a legutóbbi néhány év költségvetését is. A tengerészetnek 1896-ik évi előirányzatához képest a mostani költségvetés 75%-kal emelkedett, míg hadseregünk költségvetése ugyanezen idő alatt csak 10%-kal; pedig a mi érdekeink sokkal inkább igénylik a megfeszített áldozatokat a hadsereg, mint a haditengerészet részéről. Fokozza aggodalmait az, hogy nemcsak évről-évre új hajók építésének kezdeményezését látjuk, de sejtelmünk sincs arról, meddig fog a hajóknak megindított szaporodása tartani, mik azok az áldozatok, a melyeket tölünk még várunk. Hibásnak tartaná, ha nem lenne a haditengerészet vezetőségének határozott célja, melyet elérni akar. Ezt a célt ismernünk kell nekünk is. Két szempontból kell megítélni a kérdést. Az egyik a szakszerű szempont. A tengerészet vezetőségének szempontja. Most csak ez dominál. Beállít évről-évre egy-egy új hajót és vakon vezet minket egy ismeretlen cél felé. Ismernünk kell ezt a célt; ismernünk kell a tervet a maga egészében, mert csak így érvényesülhet a másik szempont: a finanziaális szempont, amelynek szem előtt tartása a mi feladatunk és kötelességünk. Nem szabad felednünk azt sem, hogy a nagymérvű hajószaporítás nemcsak a hajók építésének és felfegyverzésének egyszerű költségéből áll, hanem maga után vonja a tisztikar és legénység szükségességét szaporításából és a nagyobb hajóállományból eredő állandó költségzaporulatot is. 1896-tól 1902-ig

csak az állandó jellegű kiadások 4,100.000 forinttal emelkedtek. Felemlíti szülő, hogy ha jól tudja, a Kaiser Karl VI. és több ezután épített hajók Belleville-kazánokkal van ellátva. Folyó évi márczius havában olvasta, hogy az angol admirális által kiküldött szakbizottság egész határozottan ellene nyilatkozott ezen kazánoknak. Azért kérde: igaz-e ez a hír és ha igaz, melyek azok az okok, amelyek erre vezettek s nem lesz-e szükséges a kicserélés és minő költségekkel jár az?

Rosenberg Gyula felemlíti, hogy az 1899. évi költségvetési tárgyalás alkalmával aggályai voltak ezen albizottságnak az akkor előirányzott második számú csatahajó költségeinek megszavazásánál. Ez aggályainak oly módon adott kifejezést, hogy a költségek csakis mintegy a kiselejtezett hajók pótlására épülő hajók költségei szavaztatnak meg. Azóta a költségvetésbe beállított új hajók mindig mint egy kiselejtezésre ítélt hajók pótlására szánt hajók költségei kéretnek. Hány ily kiselejtezendő hajó van még, melyeknek pótlása szükséges. Ezt tudnia kell a bizottságnak. Eppogy tudnia kell, hogy a befejezett építkezések folytán szabadul-e fel annyi költségvetési hitel, hogy a fokozatos emelkedésnek végére érhetünk. A költségvetés megítélésére a pozitív alapot csak az állag megállapításával nyerjük. Addig is azonban kéri a haditengerészet vezetőségét, hogy adja meg a kellő felvilágosítást ezen két konkrét kérdésre, mert csak így alkothat magának a költségvetés jövő alakulásáról helyes képet, ami annál fontosabb, mert minden elhatározott hajóépítés még fokozottabb mértékben hat ki a jövő évi költségvetésre.

Budapest, május 22. (Saj. tud. táv.)
Rosenberg Gyula után Poják beszélt, aki szintén a fiotta terv előkészítését sürgette. Válaszolt Spaun tengernagy, aki válaszában kijelentette, hogy a tengerészet kiegészítésére egy csatahajót építenek. Rosenberg Dániel és Toroczkay újabb beszédeikben kérték, hogy a költségvetés keretét ne lépje túl a hadi tengerészet, mire a tengernagy kijelentette, hogy erre ígéretet nem tehet.

Szell nem tartja helyesnek, hogy erre nézve megkössék a kezét a haditengerészet vezetőségének. Ezután a költségvetést megszavazták.

A külügyi költségvetés.

Budapest, május 22. (Saj. tud. táv.)
A külügyi albizottságban **Goluchovszky**

külügyminiszter délután terjesztette elő expozéját. A kínai kérdés Monarchiánk részéről — ugymond — szűk korlátok közt mozgott s eleve ki volt zárva a gyarmatpolitika. Azután a kelet-európai helyzetre tért át. Ez irányban nyugtalanító jeleket lát s nekünk különösen örködnünk kell. Az Oroszországgal jó viszony elég biztosíték arra, hogy köztünk baj nem lesz, de nem elég garancia azokra a meglepetésekre, melyek esetleg a Balkánon történhetnek.

Utánna **Gyurkovits** bizalmat szavazott a külügyminiszternek.

Holló az összmonarchia kifejezés ellen tiltakozik, mely hamisítása a közjogi helyzetnek. A mi külügyi képvisletünk nem felel meg két egymástól független állam szervezetének s ezért bizalmatlanságot szavaz a külügyminiszternek.

Azután **Ugron** Gábor beszélt.

A keresztényszociális tanfolyam.

III. nap.

Ma záródott be az első keresztényszociális kurzus. A harmadik napon **Zichy** Aladár gr. elnökölt. Jelen volt **Majláth** József is.

Az első felolvasó **Giesswein** Sándor dr. győri kanonok volt, aki a jelenlevők folytonos tetszésében és érdeklődésében beszélt a munkásvédelemről. A kérdéshez többen hozzászóltak, így **Major**, dr. **Millek** ürümi plebános s végül **Zichy** Aladár gróf az értekezlet köszönetét tolmácsolva a kiváló és mély hatást tett előadásért.

Kirschanek Ödön baranyi-szent-istváni plebános volt a második felolvasó.

Kirschanek Ödön a munkásegyletekről tartott szakszerű és igen tartalmas előadást. Bemutatta a fennálló munkásegyletek szervezetét, az azokban jónak tapasztalt vezérelvek szerint hasonló egyletek megalakítását sürgette.

Felolvasásának rövid kivonata a következő:

nagy boldogtalansággal mi lesz én Istenem, ki tudhatja? — De ha be is kopogtat, befogadjuk és megalkotjuk a triumviratust. E banálítások mellett mondott olyan őszinte, jóindulatú tanácsokat, miknek egész életemben hasznát vehetem s mikért mindég hálás leszek.

Ezen első debüttirozása után sosem jövedőlt többet. Gyakran felkeresett s mindig olyankor, mikor egyedül voltam. Nem tudtam miért került annyira az embereket s mit akar tőlem.

Egész lényéről esztendőök bolyongásának szenvedése, keserves gyötrelme volt leolvasható s bár kissé vad kinézésű volt, még sem tudtam elutasítani soha. Ha velem beszélt, szájalomraméltó bus arca szokatlanul lágy kifejezésű lett.

— Maga édes olyan, éppen olyan, akárcsak őt látnám. — Mondta sokszor, ha lángoló tekintete hosszasan arczomon pihent.

Hogy kihez hasonlított, azt csak tavasszal tudtam meg tőle, mikor elvonult az alacsonyabb hegyekről a hó és a völgyeken édesen mosolygott az illatos ibolyácska gyönyörű kék feje. Pedig azt hittem sohasem tesz titkának részesévé, mert a fagyos téli napokban alig-alig jött elő rejtett barlangjából. Azt hittem elpusztult a szörnyű hidegben; de égető fájdalma, lángoló bosszuszomja ellent állott a tél fagyasztó hidegének. Arra is gondoltam, hogy az éhségtől örvöngő farkasok megosztokdtak a gyötrelmében nyugodalmat nem találó, örökké bolyongó asszonyon. E feletti aggodal-

mam is lecsillapult, hisz a farkas a farkast nem eszi meg.

Sokat foglalkoztam ezzel az asszonnal, míg egy csipős hideg reggelen véget vetett töréngéseimnek. Előtte való este az életéért való aggodás belekapaszkodott agyamba, sehogysem tudtam szabadulni s igen deprimált lett hangulatom. A társaságban valaki szövé tette szokatlan csüggedésemet s nem kevésé tartottak gyerekesnek, hallván levertségem motivumát. És ez az asszony megérezte a nagy távolságon a hóborította hegyeken keresztül, meghallotta a völgybe szorult szél zúgását, a hegyekről a helységbe rohant farkasok esztelen üvöltésén át, hogy idegenek előtt beszélek róla. Másnap libegve futott hozzám haragvó könyörgéssel, siró rimázkodással.

— Lásza, hogy tesz tönkre! Mért beszél rólam? Ne szóljon senkinek felőlem, maga, édes, jó; megért nyebár? Legyek én a maga gondolatainak, érzéseinek puba, meleg vánkossai között eltemetve, ne bolygassa azt a halottat soha. Ne üzze ki onnan, a hol nyugalmat talált. — A hegyeken túl voltam, már benn Aradmegyében, onnan rohantam eszelős szaladással; a farkasok mind elmaradoztak tőlem, nem tudtak velem tartani. Maga olyan édes, olyan jó, mint az én drágám volt. Ugy-e nem hiába könyörgtem? ...

Rendkívül megilletődtem és igazán bántam elejtett pár szavamot,

Sokáig nem láttam aztán, ki tudja hol hurezolta széjjeltépett lelkét. Mikor a farkasok

visszavonultak az erdős hegyek közé és a lágy hőszyneget selymes szálu, illatos, szines virágokkal beszórt földsmirnával cserélte fel az újraéledt csodás természet, a hegyek között, a völgyben mindenféle találhatók voltak kisebb-nagyobb állati csontvázok, mik az éhes farkascorda téli rablását igazolták. Nekem ekkor is az a rögeszmém volt, hogy az én cigányaszonyomnak is csak szétszórt csontjai vannak már meg valahol.

Az ibolya és nefejejts dusan viritott a parton, csokrot kötve belőlök sétálgattam fel és alá, gyönyörködve a napsugaras pompázó természetben, meg a kristályvizben fűrgő enyelgő aranypikkelyes pisztrángokban. Hirtelen előttem termett az a szerencsétlen asszony, azt sem tudtam, mely irányból jött. A természet, az évszak derűlttségével összhangzott kedélyem: vidáman, mosolyogva néztem a vizet. Iszonyu gyűlölet lobogott szememben, mikor észrevette, hova irányul tekintetem.

— Hát miért nézi, én Istenem, miért nézi. Ne nézze, soha egyetlen tekintetével se nézze azt a gyűlölt vizet. Feketének kellene lenni ennek a viznek, szörnyű feketének és lángolva kellene égnie örökkön örökké, mint a mily fekete és lángoló az én huszesztendő gyűlöletem. Átkozom mindég és nem fogja meg az én iszonyu átkom. Csak oly kristálytisza, fenékén az utolsó homokszem is csillogva játszik a napsugárral. Hát nem érti a gyűlöletemet, hát nem tudja miért gyűlölöm?

(Vége köv.)

Ismerteti a munkáskérdés anyagi és valóság-erkölcsi oldalának megoldására irányuló eszközöket. Azon eszközök közül, melyek a munkás-osztály vallás-erkölcsi érdekeit vannak hivatva megvédeni, a legfontosabbak a ker. munkás-egyletek.

Ezek előnyei, iskolái 1. a ker. világnézetnek, 2. iskolái az erkölcs és erkölcsösségnek, 3. lényegesen hozzájárulnak a vasárnap megszenesítéséhez. Szervezetük kétféle. Az egyik, mely szerint a hazánkban működő ker. munkás-egyletek alakulnak és működnek, a másik, mely szerint a német kath. munkás-egyletek alakulnak és működnek. Ezek főjellemvonása, hogy kebelükben lehetővé teszik a szakkereseti csoportosítást (szakosztályok), ami biztosítéka az anyagi boldogulásnak. Ezekben a nyomokon kell haladnunk, ha a ker. iparos osztályt a ker. társadalom számottevő rétegévé tenni akarjuk.

Előadása alapján bővebb eszmecsere fejlődött ki, melyben Gieswein győri kanonok (az ottani munkás-egylet alapítója és elnöke) Soós István karmelita perjel és gróf Zichy Aladár vettek részt. A kurzus résztvevői óhajukat fejezték ki, hogy Budapesten a munkás-egyletek mihamarább megalakíttassanak.

Azután dr. Mihályfy Ákos cistercita rendi tanár olvasott fel a keresztény Charitasról a nagy városokban s fejtegette, hogy az idegen munkások ezrei a vallás vigasza híján vannak. Külföldi példákra hivatkozik, még a francia szovinizmus is megengedi, hogy német papok hirdessék a vallás ígét az ottani német híveknek.

A nagy látogatottságnak örvendő kurzus ezzel bezárult. Este színelőadás és bankett volt a népkörben.

Akasztás Bécsben.

Tegnap reggel végezték ki Bécsben a hatszoros gyilkos Vanyeket.

Reggel hét órakor volt a kivégzés a bécsi Landesgericht kórházudvarán. A hírhedt gyilkos csudás cinizmussal viselkedett.

Vanyek az éjszakát bámulatos nyugodtsággal töltötte el. Oly jól aludt, mint a legtisztább lelkiismeretű ember. Álmat nem is zavarták azok a borzasztó érzések, melyeknek a mai nap rettentő eseményeinek előjeleként félelemként kellett volna a hatszoros gyilkos lelkében megjelenniük.

Visszaülleszt mindent, amivel megkínálták s reggel mikor felébredt jőző álvásából, csak cigarettát kért. Oreivel elczelődött, miközben azt elszívta. Sőt mikor megjelent cellájában a fogházigazgató s a lelkész, kik figyelmeztették őt, hogy szálljon már magába s fohászokdjék a Mindenhatóhoz — a gyilkos megdöbbenő közönyösséggel röhögött s gnyolva jóakaróit.

Nemsokára érkezett az irtózatoss pillanat, mikor a fogházigazgató jelentette a gyilkosnak:

— Készüljön a halálra!

Az elítélt bántó flegmával ezt felelte:

— Na hát menjünk!

Hetykén lépdelt a kivégzés színhelyére.

Kihirdették előtte utoljára az ítéletet s a ezimikus ember az utolsó pillanatokban is a legnagyobb halálmegevetést tanusította.

Egyedül állt a bitófára s segített a hóhérnak az akasztásban. Nyakát szinte ösztönszerűleg tolta a hurokba. A hóhérnak két segédje volt segítségére a munkában, ki egy perc alatt végzett az elítélttel. Még öt percig vergődött Vanyek a bitófán, majd a hóhér jelentette, hogy az akasztás véget ért.

A hóhér s az elítélt.

Erdekes esetet említett fel a hóhér a kivégzés alkalmából.

Mikor meglátta ma reggel Vanyeket — meghökken. Az elítélt ugyanis neki régi ismerőse volt. Ismeretségük még abból az időből származik, mikor a hóhér — kit Lang Józsefnek hívnak — még nem ezt a mesterséget űzte, hanem kávé volt.

Vanyek már ekkor is elszánt brutális ember hírében állott s egy alkalommal nagy lármát csapott Lang kávéházában. A tulajdonos hatalmas atléta természetű erős ember létére könnyű szerrel kidobta a duhajkodó Vanyeket s utána kiáltotta:

— Na mi még találkozni fogunk?!

S íme a kávé jóslata beteljesült.

*

A hóhért igen nagyra becsülik Bécsben nagy erejéért s legutóbb meg is választották az osztrák fővárosban egy külvárosi atletikai klub elnökének.

A belgrádi góya.

— Saját tudósítónktól. —

Belgrád, május 22.

Erdekes az a legújabb hír, amelyik Draga királynéről, illetőleg a király házasságáról kering. Általánosan el van ugyanis terjedve az a nézet, hogy az egészben Oroszország keze működik. Az orosz diplomácia vitte keresztül, hogy Draga Masin behálózza Sándor királyt és végül azt is, hogy a király nőül vegye. Az orosz diplomácia ugyanis tudta azt, hogy Draga Masinnak nem lehet gyermeke és ennek következtében Oroszország azt akarja keresztülvinni, hogy Sándor király nevezze ki trónörökösnek Mirko montenegrói herceget. Mirko herceg nemsokára Belgrádba érkezik és ezt a látogatást éppen ezért nagy fontosságúnak tartják.

A mostani eszinos botránnyal kapcsolatban egy olasz lap belgrádi tudósítója a következőket írja a szerb királyi udvarban uralkodó viszonyokról:

Draga királyné igen szeszélyes és sokszor durva is. Az udvarhölgyek, kik Natáliát annyira szerették, Draga királynétől formálisan irtóznak és igen gyakran betegséget színelnek, csak hogy ne kelljen megjelenniük az udvarnál. A király házassága után Natália királyné ki akart békülni fiával, de midőn Draga királyné dolgairól értesült, lemondott eszándékáról. A király nagyon szereti a királynét, a ki hol tulárad a kedveskedésben a király iránt, hol pedig végtelen szeszélyességével megbántja őt. Sándor király jó ember, a ki a királyné rá tud venni arra, hogy elcsapja azokat a hivatalnokokat, a kik valahogyan a királynénak haragját vonták magukra. A királyné tapintatlanságáról, mondhatni durvaságáról számtalan pikáns történeteket beszélnek az udvarnál. A szerb király a legutóbbi udvari bála többek között egy magas állami hivatalnok nejét is meghívta, a ki, midőn arról volt szó, hogy Sándor király elveszi Draga Masint, állítólag nem igen hízogően nyilatkozott a házasságról. Midőn ez a hölgy fényes báli ruhában a királyné előtt megjelent és háromszor meghajította magát, Draga királyné így szólott hozzá:

— Hallja, maga valamit otthon felejtett.

A hölgy nem értvén a dolgot, zavarodottan így felelt:

— Én, semmit, felség.

— De mégis, valamit otthon felejtett — viszonzá Draga királyné — és kérem menjen

le, szálljon kocsiba és vitesse magát. azonnal haza.

A formálisan kintasított hölgy most már megértette a ezélezást és fülíg pirulva háromszori meghajlás után sirva távozott a teremből. A jelenlétet, de különösen a királyt nagyon kellemetlenül érintette ez az incidens. Ehhez hasonló tapintatlanságok miatt a királyi pár között az utóbbi időben gyakran heves szóváltások fordultak elő.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Május 25. Tiszti-majális a Püspök-fürdőben.
Junius 2. Az Országos Pázmány-Egyesület választmányi ülése és ünnepélye Nagyváradon.
Junius 15. Katholikus kör majálisa.
Junius 2. Iparkamarai választások.

* 15.000 korona semmiért. Már régi óhaj, hogy Nagyvárad város rendezze a főreáliskola és Kereskedelmi Csarnok épületének környékét. Télen sárteger, nyáron feneketlen por van a város ezen részén. Busch Dávid városi főmérnök költségvetést készített, a mely szerint a gyalog utak homok járdával látásanak el, a polgári iskola előtt és a tornacsarnoknál levő két rövid utca pedig körzskövel burkoltatnék. Vagyis maradna nagyjában és egészében a mostani ronda állapot, mert a homokjárda sárfészek, a körzsparton levő szekérut pedig maradna a hogy most van. És mégis kidobna ezekért a semmi munkáért 15408 koronát a város. Ezt már a tanács tagjai is sokallták. Vagy csináltasson megfelelő járdát a város, vagy hagyja amint van. A homok járda nem lenne jobb mint a mostani.

* Kinevezés. A nagyvárad kir. ítélőtábla elnöke a vezetése alatt álló kir. ítélőtábla kerületébe Hollmayer Béla végzett joghallgatót ideiglenes minőségben díjas joggyakoroukká nevezte ki.

* A miniszter jóindulata. Most már megjött hivatalosan is Nagyvárad városához, hogy a nagyvárad színtársulat a nyári hónapokban mehet akár Píripócsra, de az erdélyi városokba nem. Segélyt pedig nem kap Nagyvárad színésze; ha épített a város színházat, gondoskodjék a saját zsebéből a színészetéről. Nagyvárad városa ugyanis azt kérte a belügyminisztertől, hogy a nagyvárad színtársulat megélhetésének biztosítására Nagyváradhoz a színi kerületek beosztásánál Brassót, Nagyszebent és Marosvásárhelyt csatolják; ezáltal egy jó társulat fennállása biztosítva lenne. Kért ezenkívül a város 10.000 korona évi állami szubvencziót. — A belügyminiszter értesítette a várost, hogy egyik kérelmet sem teljesíti. Minek is. Elég jó mameluk ez a város minden állami támogatás nélkül is!

* Felülvizsgálat. F. hó 28-án, a kisvárosháza sorozótermében, a dr. Beöthy László főispán és Latscher Viktor vezérőrnagy elnöklése alatt álló felülvizsgáló bizottság felülvizsgálatot tart.

* A színiigazgató és a városi tanács. Somogyi Károly színiigazgatónak két dolga került tegnap a városi tanács elé. Tudvalevőleg egy este nem tarthatta meg az előadást, mert a villamos világító megtagadta a szolgáltatást. Somogyi Károly az elmaradt előadásért kárpótlást kér a várostól, mint a villamos világítás ellátójától. A városi tanács kiadta a kérel-

met **Dús László** városi főügyésznek véleményezés végett. — A másik kérelem a sziniszazonnak június 16-ig leendő engedélyezésére irányul. A szinügyi bizottság a kérelem teljesítését javasolta. A tanácsban felmerült az a kérdés, hogy ha ez évben a szezon meghosszabbítása által 200 előadást tart a szinársulat 400 koronával magasabb tűzbiztosítást kell fizetni. A városi tanács nincsen ellene az előadások június 16-ig leendő engedélyezésének, azonban a tűzbiztosítási különbözet megfizetésére Somogyi köteleztesék. Ilyen véleménynyel terjeszti az ügyet a közgyűlés elé.

* **Kilépett a honvédség kötelékéből.** **Os-váth Kálmán** 4. honvédgyalogezredbeli tartalékos hadnagy tiszti rendfokozata megtartása nélkül, saját kérelmére a honvédség kötelékéből elbocsátatott.

* **A kamarai választások.** **Gerő Armin** főkapitány a június 2-án tartandó kamarai választásokra vonatkozólag: A következő hirdetményt bocsátotta közre a nagyvárad kereskedelmi és iparkamara iparos beltágjai választása tárgyában. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara iparos beltágjainak választására határidőül 1901. évi június hó 2-ik napja tűzött ki. A választás a tűzoltó **Örtanya** nagy termében fog megtartatni; kezdetét veszi reggel 8 órakor és tart esti 6 óráig. Nagyvárad város iparosai választanak 16 rendes és 8 póttagot, összesen tehát 24 beltagot. Figyelmeztetnek az iparosok, hogy a rendes és póttagok külön lévén választandók, a szavazólapon is külön jelölendők meg a rendes és külön a póttagok. A mely szavazólapon a rendes és póttagok külön-külön megjelölve nem lesznek, ott az első 16 név rendes tagnak, az utána következő 8 név pedig póttagnak fog számitatni. Végül megjegyeztetik, hogy a választás a folyó évben már megállapított választói névjegyzék alapján fog eszközöltetni s így ezen választásnak csak az eddigi választói jogosultság képezheti alapját. Nagyvárad, 1901. május hó 21-én **Gerő Armin**, rendőrfőkapitány, mint a központi bizottság elnöke.

* **A körözsparti csatornák ügye.** **Rimánóczy Kálmán** és **Lévay Zsigmond** körözsparti háztulajdonosok, a házukban összegyűlt szennyvizeket egy csatornán át, a kishidtól alig néhány méternyire a Körözsbe vezették. A fedetlen csatorna természetesen rettenetes büzt árasztott a környékre. A rendőrorvos, valamint a szomszéd lakók két év előtt panaszt emeltek ez elviselhetetlen állapot miatt. A mérnöki hivatal véleménye szerint is beigazodott, hogy a nevezett háztulajdonosoknak ilyen nyíltszájú csatornát tartani nincs joguk. **Rimler Károly** akkori főkapitány nem tartotta meg a szemlét s két év óta elintézetlenül maradt e kellemetlen ügy. **Gerő Armin** főkapitány most elrendelte, hogy a csatornát **nyolcz** nap leforgása alatt töméssek be, mert ellenkező esetben rendőrileg fogja azt eszközöltetni, a fenti háztulajdonosok költségén.

* **Millió adósság.** Sőtét fellegek borultak **Hollandia királynőjének** eddig napsugarasházasetére. A szép **Vilma királynő férje** most elhozakodott azzal, amit eddig erősen titkolt — hogy körülbelül egy milliónyi adóssága van.

Mindezt a sok pénzt akkor költötte el, a mikor a hadseregben szolgált, s most, hogy ezt a világraszóó házasságot kötötte, egyszerre megrohanták hitelezői.

Egy ideig tudta őket csitítani, de most elvesztették a türelmüket, s magához a fiatal királynőhöz fordultak. Ugy mondja az udvari pletyka, hogy **Vilma királynő** hallani sem akar semmiféle fizetésről, s hogy az anyakirályné, aki egyébként se rokonszenvezett ezzel a házassággal, valósággal belebetegedett az izgalmakba,

* **Gerliczy Félix báróné** folyógyult. Örömmel értesültünk, hogy öz. **Gerliczy Félix** báróné, kinek súlyos betegsége annak idején egész Nagyváradon mély részvétet és őszinte aggodalmat keltett, most már annyira jól van, hogy naponta orvosa engedelmeiből több órára fölkelhet. Tegnap a grófnő már látogatókat is fogadott, kik mindnyájan meg voltak lepelve egészsége jó színétől. Rövid idő múlva régi jó egészsége teljesen helyre fog állani s akkor valamelyik fürdőben, talán a Püspök-fürdőben fogja tölteni a nyarat.

* **Térzene.** A nagyvárad 37-ik gyalogezred zenekara ma délután 5 és 6 óra között a **Széchenyi-téren** kedvező idő esetén térzenét tart.

* **A vízvezeték vize.** A nagyvárad vízvezeték vizét a mérnöki hivatal minden évben bakteriológiai vizsgálat végett felküldi Budapestre a bakteriológiai intézetbe. Április hónapban küldte fel a mérnök a vizet a szélkaszánban és a hadapródiskolánál merített vizet. A vizsgálat eredménye már megjött. **Dr. Preisz Hugó**, az intézet igazgatója levelében a következőket írja:

A szélkaszánból vett próba grammonként 22, a hadapród iskola előtti kut vize pedig grammonként 110 csirát tartalmazott.

Ezen vizsgálati eredmény szerint a városi vízművek által szolgáltatott vizet nem csak kifogástalan, de bakteriológiai szempontból igen tiszta viznek kell nyilvánítani. A kut vizének nagyobb, de még mindig kifogástalan bakterintartalmát arra kell visszavezetni, hogy a mondott kut a szűrőktől nagyon távol lévén, a cső rendszerben már rövidebb-hosszabb ideig pangott s így csirákban dúsabb vizet kapott.

* **A városi kocsisok kalapja.** Boldog időköt élünk, telve a zsebünk ürességgel, éppen úgy, mint a város kasszája. Pedig hogy fogadkozunk a legutóbbi költségvetési tárgyalásnál: takarékoskodunk körömszakadtig. Hát ez a nagy takarékoskodás meg is némely dolognál a botrányig de némely helyen nyoma sincs. Hogy a városnak minden drágább, az építkezéstől az utolsó gombig, azt még most is látjuk, bár nem olyan mértékben, mint azelőtt. Tegnap egy számlát utalt ki a tanács, mely a városi kocsisok kalapjáról szólott. Öt kalap 45 korona. Hát ez aztán uri gazda, aki így látja el a mai nagy verseny-világban a kocsisát. Hány városi tisztviselőnek van kilencz koronás kalapja? De hát a város — város. Pauktum!

* **Jótekonyság.** **Dr. Scholz Albertné** törzsvorosné elhunyt leánya **Hedvig** emlékezetére 10 koronát küldött a biharmegyei és nagyvárad i nőgyógyász árvaházának, mely jótekonny adományért köszönetet mond az **elnökség**.

* **Lucheni megőrült.** Erzsébet magyar királyné gyilkosa megőrült. Ezt újságolja a **Cri de Paris**, a mely lap szerint **Lucheni**nek a börtönben kiállott szenvedések vették el az eszét. **Lucheni** behörtöztetése óta még egy órát se aludt, mert egy órával van megbizva, hogy folyton fölkelte, ha el akarna aludni. Ehhez járul az, hogy **Lucheni** jól táplálják, különösen tézstaneműekkel, melyeket erősen fűszereznek, de szeszes italt sokasem kap. A **Cri de Paris** mely ezekről a dolgokról állítólag egy börtönőr indiskrecziója folytán értesült, hozzá teszi, hogy **Alba** herceg és **Torquemada** inanisitor nem eszelhettek volna ki ennél nagyobb kinzást.

* **A nagybárodí hetivásárok.** A kereskedelemügyi miniszter megengedte, hogy a **Biharvármegye** területéhez tartozó **Nagy-Bárod** községben a f. évi május hó 27-re és június 3-ra eső hetivásárok ez évben kivételesen f. évi május hó 28-án és június hó 4-én tartassanak meg.

* **A bodonosi barna szén.** A **Bihari** kőszénbánya és villamosági részvénytársaság kérte Nagyvárad városát, hogy a vízvezetési telepen és a színház fűtésénél a bányája telepen található bodonosi barnaszénen használja s ezáltal a megyebeli iparvállalatot támogassa. **Busch Dávid** városi főmérnök tegnap terjesztette elő szakvéleményét az ajánlott barnaszénről a tanácshoz. E szerint a barna szén nem ajánlja, mert alacsony kalóriájánál fogva kétszer oly mennyiség kell belőle, mint a kőszénből, két akkora hely és személyzet s így drágább a kőszénnél. Ezen vélemény alapján a kérelem felett napirendre tértek.

* **Kikerül a vámot.** A rafinéria megterem ma már bogárhátú házikók között, a falukon is. **Bordé Ferencz** városi adóügyi tanácsnok tapasztalta, hogy különösen pályai lakosok a szőlőhegyen keresztül, a **Havassy Zsigmond** szőlő útján jönnek be a piaci árukkal a városba, hogy kikerüljék a vámot s ezáltal megrövidítsék a városi pénztárt. A városi tanács, mivel a tulajdonos maga is kívánja, a Havassy szőlőjében levő magán utat elzárattja.

* **Veszett kutya garázdálkodása.** Csokaly községben a napokban egy veszett eb garázdálkodott. Egy szerencsétlen kis leány: **Egri Julia** az utcán utjába akadt s a szegény gyermeket összemarta. Felszállították a **Högyesfőle** intézetbe.

* **Letört bimbó.** Részvételt vettük az alábbi gyászjelentést, mely egy tíz éves gyermek leánykának szomorú elhunytát tudatja velünk:

Wesselényi Ferencz és neje szül. **Szappanos Anna** egy a maguk, mint gyermekeik **József, Lenke, Gabriella** és **Árpád**, valamint számos rokonok nevében is fájdalommal szívvel tudatják a felejthetetlen kis leány, testvér és rokonnak **Wesselényi Magduskának** folyó hó 21-én d. u. 6 órakor élte 10-ik évében hosszas szenvedés után történt csendes elhunytát. A megboldogult halott földi maradványai folyó hó 23-án d. u. 4 órakor fognak Élesden a róm. kath. egyház szertartása szerint **Fő-utca 233.** szám alatti lakásnál beszenteltetni s a róm. kath. sírkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívataak. **Elesd, 1901. május hó 22-én.** Szive áldott volt legyen emléke is az!

EGYESÜLETEK.

A várad-velencei közbirtokosság hétfőn, pünkösd másodnapján d. u. 3 órakor rendkívüli közgyűlést tart.

Tárgy:

1. A várad-velencei cigány-telepesek ki-telepítésének ügye.
  2. Egy új tanács tag választása.
- A hirdetményt ma a rendőrség dobszó útján is közzéteszi.

A kóroda egyesület közgyűlése. Nagyvárad egyik régi humanus egyesületéből: a kereskedelmi kóroda-egyletből a betegségyezésről szóló törvény alapján új szervezett **Nagyvárad** Kereskedelmi Kóroda-Egylet e. b. s. pénztár megtartotta évi közgyűlését, **Jankó József** elnöke alatt.

A felolvasott igazgatósági jelentést a pénztár beléletében előfordult eseményekről, tudomásul vették.

A bemutatott mérleg szerint a tagok által 1562 korona, a főnökök által 1219 korona járulték fizettetett be az elmúlt évben; adományokból befolyt 70 korona. Összes bevétel 3584 kor. 66 fillér volt.

Ezzel szemben a kiadások összese 3035 kor. 74 fillér.

Táppénzekre 232 kor. 66 fillért, orvosszerekre 659 kor. 78 fillért, a tartalékalapra 365 kor. 08 fillért adott ki a kóroda.

Pénztári maradvány 1900. decz. 31-én 548 kor. 92 fillér.

Külön leltárban van feltüntetve a régi kóroda-egylet vagyon leltára, amelyben a kórház felszerelése és épülete, valamint értékpapirjai vannak feltüntetve. A leltár szerinti vagyon 22,506 korona 01 fillér. A felügyelő bizottság az összes számadásokat rendben találta s a közgyűlés ehhez képest a kezelőknek a felmentvényt megadta.

Az egyesület forgalma a következő volt:

A kórodában 12 beteg ápolatott 1900. évben; az ápolási napok száma 125, táppénzben részesült 8 beteg, 99 napra.

Orvosi segélyben részesült 402 tag, továbbá 20 felöltött és 20 gyermekcsaládtag.

Az év folyamán tartott az egylet 6 igazgatósági, 2 felügyelő-bizottsági és 1 közgyűlést.

Ezután a választásokat ejtették meg. A megüresedett igazgatósági tagságra Weber Lajost, a felügyelő bizottságra a főnökök részéről Elő Jánost rendes, Sebő Izsót póttagnak az alkalmazottak részéről *Vomjátka* Ferenczet rendes, Gráf Gyulát póttagnak. A választott bíróságba *Ehik* Károlyt és Kőrösi Akost választották meg. — A Biharmegyei Takarékpénztár alapítványa gyarapítására 50 koronát, a Biharmegyei Keresk. Ipar- és Terményhitelbank 50 koronát, a Gazdasági és Iparbank 20 koronát adományoztak a kórodának. Köszönetet szavaztak az adományokért.

Ezzel véget ért a közgyűlés.

Igazságszolgáltatás.

Megrágalmazott főszolgabíró. *Millye* Gyula elnöklete alatt tegnap folytatta a nagyváradi esküdtszék a *Török* Béla vingai főszolgabíró által Huszóczy István szatócs ellen indított sajtóper főtárgyalását.

A tanúk kihallgatását folytatták ezzel telt el az egész nap. Fontosabb dolgokra nem került sor. Ma a még hátralevő tanukat hallgatják ki, de a vád és védbeszéd, valamint a verdikt meghozatala még ma sem várható.

A ma kihallgatott tanúk nagyrésze a vádlott ellen vallott.

Takács Zoltán bandája. A nagy pénzhamisító szövetkezet, dr. *Takács* Zoltán és társai bűnpörében a bíróság tegnap hozta meg a főtárgyalást kitűző határozatot. E szerint a banda fölött június hó 8-ik és következő napjain fognak törvényt ülni. A tárgyalást, tekintettel a vádlottak s általán a bűnpörben szereplők nagy számára, a nagy esküdtszéki teremben fogják megtartani. Csak védő is nem kevesebb, mint huszonnégy szerepel majd a tárgyaláson, tanu pedig vagy száz lesz.

TANUGY.

Évzáró vizsgálatok az elemi népiskolákban.

Folyó hó 20-án és 22-én végezte Kőrös-Tarjánban és Uj-Palotán valamint az iklódi pusztai iskolákban *Dencs* János várad-olaszi esperes-plebános Richter Jenő és Gresinck Antal helyi plebánosok kíséretében hivatalos esperesi látogatását, mely alkalommal mindhárom iskolában az évzáró vizsgálatok megtartatván, az előirt tananyagból a legjobb eredményt mutatták fel az iskolások.

Kőrös-Tarjánban kiemelendő volt a szép fegyelem, mely a tanodában — 137 növendék között — uralkodott s a tanulók szabatos feleletei, mik az ifju tanító *Zöldy* Bertalan szakavatottságát és ernyedetlen szorgalmát bizonyítják.

Uj-Palotán a már említett szép eredmény mellett kiemelendő ama dicséretes körülmény, hogy a legkisebb tanuló is töri a magyar nyelvet s mire a III. és IV. osztályba ér, szabatosan beszéli azt s ez a dicséretes eredmény *Zajgha* Béla tanítónak tulajdonítandó, ki hivatását teljesen felértve, nagy szorgalommal végzi teendőit 79 növendéke körében.

Az iklódi iskolában különösen feltűnt, hogy a román cselédek gyermekei — mintegy 40 növendék — a magyar nyelvet beszélik s hogy az előirt tantárgyakból dicséretes feleleteket adtak. A fiatal tanító *Ováry* Béla minden szorgalmát és tehetségét arra fordítja, hogy kötelességének megfelelően, növendékeiből istenfélő keresztényeket s jó hazafiakat neveljen.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Csütlörtök: Bőregér. (Sz Dezső vendég-fellepte.)

Péntek: Ocskay brigadéros (Bihari Ákos vendégjátéka).

Dolovai nábob leánya.

Nagyon merész vállalkozás volt *Bihari* Ákostól, fellépni egy olyan szerepben, mely az ő egyéniségével teljesen ellentétben áll. Lehet valaki kitűnő a XVII-ik században játszó Ocskay brigadéros czimzerepében, de lehet igen rossz, mint egy modern huszártiszt, gavallér és szalonhős. És ez a merész vállalkozás igen balul ütött ki a vendégszínész és az egész előadás részére, mert gyengébb előadásban még aligha láttuk Herczeg Ferencz e kitűnő művét. El kell ismernünk azonban a Bihari igyekezetét és ambícióját, melyek helyenkint némi sikert is vontak maguk után. Nem hallgatjuk szó nélkül azt a visszatetsző dolgot, hogy ott-hon, lumpolás után is folyton lovagló pálczával járt kelt. Ez még nem elég ahhoz, hogy valaki sikerrel játszon egy szerepet. A többi szereplők közül *Erdélyiné*, *Peterdy*, *Erdély* és *Szarvasi* igen jók voltak. *Szohner* nem neki való szereppel küzdött, — sikertelenül. A tisztiszolga szerepét *Koháry* kitűnően játszotta meg. Nyílt színen is zajos tapsot aratott. Közönség csekély számban.

(m. j.)

MULATSAG.

A kath. kör. juniálisa.

Tegnap d. u. tartott ülésén elhatározta a kath. kör vigalmi bizottsága, hogy a kör tavaszi mulatságát *június 15-én* tartja meg. A tisztikart következőleg alakították meg: Elnök *Krüger* Aladár, alelnök *Medvigy* István, háznagy *Altnöder* Béla, pénztárnok *Középegy* Dezső, ellenőr *Molnár* Kálmán. A rendező bizottság tagjai ugyanazok, a kik a télen tartott bál rendezésében részt vettek; ujoanan bevették a rendezőségbe: *Vermes* Béla és *Magyary* László joghallgatók.

A bizottság holnap, pénteken d. u. hat órakor a kath. kör könyvtári helyiségében gyűlést tart, melyen a juniális közelebbi részleteit fogják megbeszélni.

Pünkösdi népnünpély. A Rhédey-kert felügyelősége 1901. évi május hó 26-án vasárnap délután 3 órakor a Rhédey-kertben nagy népnünpélyt rendez, színi előadással egybekötve.

Műsor:

1. Nagy megnyitó hangverseny cigány-zenekar által előadva.
2. Zsák-verseny értékes díjjal.
3. Pózna-verseny díjjal.
4. Óriási lepényevő-verseny, melynek közepén egy értékes arany van.
5. A legnagyobb orrnak versenye. Díj, egy értékes mellti.
6. Nagykezüek versenye, díj egy elegáns szarvasbőr keztyű.
7. Nagy szépség-verseny. Díj. A nyertes *Fekete* Sándor udvari fényképésznel díjtalanul lessz lefényképezve és 6 darab nagy Makart képet kap.
8. Díjbirkózás. A győző egy hizott disznócskát nyer.
9. Léggömbök. Aki bármelyik léggömbön fel tud szállni, az 100 koronát kap aranyban kifizetve. Legújabb amerikai sárkányok feleresztése.
10. Óriási körkép *Feszty* Árpád nyomán, u. m. A magyarok bejövetele. Kilátás a Tátorára stb.
11. Nagy bohózos színelőadás szabad ég alatt nyílt színpadon *Szilágyi* Dezső rendezésével.

A programmon kívül nagy késdobálási köröndök, látványos sátrak, lámpionmenet confetti-dobálás, dalárda, cigányzene, táncmulatság. Végül óriási tűzijáték, amelyre a nagyszerűbbnél nagyszerűbb röppentyűket *Emmerling* Adolf budapesti cég szállítja. Belépti díj: 60 fillér, katonáknak és gyermekeknek 40 fillér. Kellemetlen idő esetén az ünnepély Pünkösdi másodnapján tartatik meg. *A Rhédey-kert felügyelősége.*

REGÉNY-CSARNOK.

S i b i l l a.

Irta: Adalbert Károly.

Németből fordította: *Lubinszky Anna.*

100.

Kellemes nyári est volt, midőn *Joachim* mostani otthonába visszatért.

Borzongott, midőn a büszke kapun át a kövezett udvarra hajtatott, erősségébe, melyben a zavart szellemek felett uralkodott, oly korlátlan uralommal mint azt gyöngeségünk követelte.

Jövedele nem volt bejelentve, de már néhány nap óta türelmetlenül várták.

Azok között, kik jöttét nagy feszültséggel várták, volt egy szerencsétlen, reménytelen pácziens, az egykor gazdag szellemű, széles körökben híres költő: *Cynár*. Már nem ő maga; csak árnyéka a lénynek, ki egykor volt; egy bizonyos kellem, a tört sugarak csaló játéka, mely azelőtt szellemét ékesítette, még most is bájt kölcsönözött neki, mely a szegény elmebetegnek ritka tulajdona szokott lenni. *Joachim* szerette és védte mint testvért.

Mivel a buskomorságból kigyógyult, mely aggodalomra adott okot, hogy életének végét vet, veszély nélkül engedtek némely dologban szabadságot. Nem lakott a többi betegek közelében, hanem a doktor lakása mellett állt egy szoba rendelkezésére, s az orvoshoz minden időben szabad bemenete volt. Megható hálát tanúsított *Joachim* iránt s nemsokára nélkülözhetetlen társa lett az egyedül álló férfinak.

Az assistens *Joachim* távollétében ugyan észrevett a betegen izgatottságot, de mivel az csak *Falkot* ajándékozta meg bizalmával, a másíknak semmit sem árult el.

Joachim visszatérésének napján szobájában íróasztala előtt munkába merülve ült. Egy nagy iv papir feküdt előtte, mellette tollak, melyek közül hol az egyiket, hol a másikat mártotta a tentatartóba, megkezdte vele az írást ismét eldobta és ujjal cserélte fel.

Miután néhány perczig ült, felugrott s hangosan beszélve a szobában fel s alá járkált.

— Hogy nevezem műveimet?

— Bölcsesség könyve? — Az idő quintessenciája? — A lét alapja? — Nem, — ez üres és hideg. A bolygó zsidó? — Ez is csak eszme, de nem kép. — Le juferrant! — Igen, — ez

volna de az az átkozott francia. — Sue Jenő szellemi tulajdonát ellopta annélkül, hogy mi ez — saját személyiségemnek képe, szavakifejezése.

— Anyutalan vándor. — A kétszáz éves zarándok! — Nem, az egyszerű igazságnál maradok, nem asszonyom nem pseudonym. — Le juif errant! ami valóban vagyok. Mily meglepetést fog kelteni, ha ezeréves tapasztalataimat ezen alakba fogom öltöztetni! —

Hogy is van csak, hogy könnyebben nem folynak a gondolatok tollamból? Hisz mindez legbensőbb tulajdonom. — Gondolkoznom kell, hogy mélyen — jó mélyről kezdjem. Hol is van csak az eszméletem kiindulási pontja. Az északi hatyru fehér tollaival emelkedik ki az ősidő mélyéből. Fehér rózsává változik — azután a tropikus ég mély kékében izzik a piros, titokzatos kelyhével. De elég mára a munkából. Kimerit. Üdülést keresek, megöntözöm virágimat.

Ablakában több virágcserepek között két rózsató állt, mindkettő számtalan bimbókkal telve, melyekből mindegyik bokron egy volt teljesen kinyitva. Az egyik egy fehér unica, fejét kissé lehajtotta s közel volt a hervadáshoz. A másik egy éppen akkor kipattant centifol bimbó a világosság felé nyílt s fiatal szépségében virágkedvelőknek valóban ellenálhatatlan látvány volt.

Mintán mindketőt friss vízzel meglocsolta s egy ideig leveleivel babrált, elmélkedve, egymásba font karokkal megállt előttük, majd az egyikre majd a másikra tekintve.

— Csodálatra méltó! mormogta magában, a szellem ezen hatalma! Minden mit idézek, megjelenik előttem személyesen. Itt vannak mind ketten. A fehér! A piros! A fehér a halott a hideg! — a piros az égő, perzselő — a halált adó! Igen, hogy ég arca! Ismét meg akar ölni? Világosodik előttem. Egy borzasztó gonoszság, hogy ezen alakban hozták előmbe. S tőle, a doktortól eredt! Ámitó! Csaló! Így alázod le magad. Ez volt az ajándék jelentősége, melyet örömteljes kifejezéssel hoztál s eltávoztál, engem pusztulásnak hagyva. S most fel kell, hogy ismerjem, hogy áll a barát tőrével mögöttem.

De várj! megelőzlek. A rózsákat szobájába viszem. Maga esik a törbe, melyet, nekem készített.

Mindjárt hozzá is fogott tervének kiviteléhez. Az ajtó orvosának szobájához, melyet éppen akkor szelöztettek nyitva volt. Két rózsatójével karján bement s a szoba közepén álló asztalra helyezte.

Ismét keresztbe font karokkal állt meg.

— Most hadd jöjjen! Nem is sejtí, hogy a fehér halott, a másik halált okozó. Szegény legény! Majdnem sajnálom. De miért a részvét? Ó vagy én! Hol marad csak. Talán csak nincs figyelmeztetve.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK

A búr háború.

London, május 22. A Reuter-ügynökség jelenti Middleburgból: Scobell ezredes május 19-iki éjjeli támadásánál Malen búr parancsnok elvesztette összes tartaléklovait, a melyek közül 88 darab az angolok zsákmánya lett. Sok búr harcos kénytelen volt nyereg nélkül lóra ülni, mert a nyergeket menekülés közben elhagyták. Az angolok tegnap folytatták az ellenség üldözését és egy búr csapatra bukkantak, a mely erős hadállásban volt, a honnan azonban néhány ágyulövessel kiverették. Ugyanakkor egy yeomanry-őrjárat hátulról támadta meg a búrokat. Az utolsó két nap harcaiból kiténik, hogy Malen serege teljesen dezorganizálva van. Nyolczvan ember közül, a kik Lategan parancsnoksága alatt állanak, csak három van, a kik nem fokföldi lázadók.

London, május 22. A veszteségekről szóló hivatalos kimutatás szerint a május

15-iki grobelaarechti ütközetben a nyugat-ausztráliaiak közül elesett egy tiszt és öt ember, megsebesült egy tiszt és nyolcz ember. Egy ember eltűnt. (M. T. I.)

Meggyilkolt adószedő.

Kolozsvár, május 22. Meregny községben Kapuczan adószedőt meggyilkolták. Az ügyészség kiderítette, hogy a gyilkos Panyik Onucz paraszt, ki néhány hét előtt merényletet követett el Siko körjegyző ellen is pisztolylyal, de nem találta el. Panyik bevallotta, hogy hat falusi gazda fölbérelte a merényletre. A gazdákat elfogták.

Titkos dinamit raktár.

Budapest, május 22. (Saj. tud. táv.) Sanfrancziskóban egy titkos dinamit raktárt fedeztek fel. Az volt a cél, hogyha Mac-Kinley Amerikát beutazta, felrobantják kíséretével együtt.

Az osztrák-magyar államvasutttársaság közgyűlése.

Bécs, május 22. Az osztrák-magyar államvasutttársaság közgyűlése jóváhagyta az üzleti jelentést és az évi zérószámadásokat és elhatározta, hogy a részvényeseknek 7 százalékos fölülosztalékot fizessenek. Az egész osztalék 32 frank. A szelvényre és az élvezetes jegyekre 7 frank jut.

Az oroszországi letartóztatások.

Pétervár, május 22. A rendőrség erélyesen nyomoz egy nyomdát, a honnan minden reggel a forradalmi röpiratoknak egész özönével árasztják el a várost. A rendőrségnek eddig nem sikerült a nyomdára ráakadni. A »Mir Pozsii« című lapnak egész szerkesztőségét letartóztatták. Miljakov tanárt Szibériába száműzték. (M. T. I.)

A csendőr-sortűz.

Lemberg, május 22. Manasterzec községben (Lisko járás), ahol a községi lakosok marháikat Krasiczki gróf erdeibe hajtották és az erdész-személyzettel szemben ellenszegülést fejtettek ki, tegnap délután a csendőrségnek erőszakos ellentállás miatt és saját védelmére fegyverét kellett használnia. Két embert a helyszínen lelőttek, egy harmadik nemsokára behalt sebeibe. Egy birói vizsgáló bizottság érkezett Manasterzecebe.

K i n a.

Berlin, május 22. A Localanzeiger jelenti Pekingből: E hó 13-án egy boxer csapat, a mely Liu kínai tábornok üldözése elől menekült, a 3. német ezrednek két századára bukkant. A kínaiak közül száznál többet megöltek. (M. T. I.)

Szigligeti-Színház.

Folyószám 214.

Pótbérllet 8. sz.

Nagyváradon, csütörtökön, 1901. május 23-án

Bőregér.

Operette.

S Z E M E L Y E K :

Eisenstein Gábor, magánzó — Nyáray Antal
Rozalinda, neje — — — Székely Irén

Frank, fogházigazgató — — Szilágyi Denső
Orlovsky, herczeg — — Lányi Edith
Alfréd, énekmeister — — Perényi József
Falke jogtudor, jegyző — — Deésy Alfréd
Blind, ügyvéd — — Fűredi József
Adél, szobaleány — — Ámon Margit
Ali bey, egiptomi — — — Vank István

HELYÁRAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr. Támlaszék 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzék 30kr. Földszinti állóhely 50 kr., diák és katonajegy 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vásár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 órától 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Holnap pénteken, május 24-én

Ocskay brigadéros.

Történeti szinjáték.

KOZGAZDASAG.

Kisgazdák tanulmány-kirándulása a budapesti mezőgazdasági kiállításra

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter ur ő nagyméltósága a párisi nemzetközi kiállításon bemutatott »Hazánk nemzetközi kiállítást« Budapestén a városligeti iparsarnokban kiállította, hogy azok is megtekinthessék ezen tanulságos és szép kivitelű kiállítást, kiknek módjukban nem volt Párisban azt megnézni. A kiállítás június hó közepéig lesz nyitva s bárki azt ingyen megtekintheti.

A földmívelésügyi miniszter ur ő nagyméltósága, hogy a falusi gazdáknak is hozzáférhetővé tegye a kiállításnak megtekintését, a kereskedelemügyi miniszter ur ő nagyméltóságánál kieszközölte, hogy ha a falusi kisgazdák egy vezetővel legalább tizen utaznak együtt a kiállítás megtekintésére, úgy a személy- vagy vegyes vonatokon a III. osztályon félharmadosztályu jeggyel utazhatnak Budapestre és onnan vissza.

Ezen kedvezmény kiterjed úgy az államvasutak, mint az állami kezelésben levő helyi érdekű vasutakra is. Tehát a vármegye bármelyik vasuti állomásán szállnak is fel kisgazdáink, félharmadosztályu jeggyel mehetnek onnan Budapestre és jöhetnek onnét vissza.

Ennélfogva felhívjuk az érdeklődőket, miszerint szervezkedjenek ezen utra s ha egy községből nem is kerül ki 10 egyén, ki a fenti czélből Budapestre utazna, úgy több szomszédos község, esetleg járásonként szervezkedjenek ezen szép kiállítás megtekintésére.

Mihelyt legalább 10-en szándékoznak a fenti czélből Budapestre utazni, azt a csoportvezető megjelölésével közölik egyesületünkkel s mi állítunk ki egy igazolványt, melynek alapján a fentemlített vasuti kedvezményt megkapják.

Nagyvárad, 1901. május 22.

A biharmegyei gazdasági egyesület elnöksége.

Az osztálysorsjáték tegnapi húzásánál a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

60.000 koronát nyert: 176000.

20.000 koronát nyert: 31564.

2000 koronát nyertek: 62691 93777 60586.

1000 koronát nyertek: 89937 33975 39487
25723 84052.

509 koronát nyertek; 32081 25518 91757
76644 41848.

300 koronát nyertek: 84816 29970 49656
90276 35920 27618 68003 38150 10830 91495
29168 15555 51178 46608 20470 63889 10220
79152 67338 67380 10374 2002 13739
45559.

100 koronát nyertek: 63591 17070 78477
5806 51286 79661 58502 21557 97985 73092
73713 36249 62089 25438 27875 21229 11267
23283 85888 16522 26166 17896 11637 39489
62063 67192 36423 51274 46025 31362
36755.

A többi kisorsolt számok 40 koronát
nyertek.

Kelch Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, május 22

Buza októberre	7.64
Buza áprilisra	7.43
Tengeri	5.34
Rozs okt.	7.30
Zab ápr.	6.70
Káposzta, repcesz, aug.	

Értéktőzsde.

Budapest, május 22.

Osztrák hitel	695.75
Magyar hitel	698.50
Allamvasút	686.50
Rimamurányi	500.—
Magyar jelzálog	466.—
Salgótarjáni	
Wagon-kölcsön	

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. május 22-én.

Magyar aranyjárdék 4%	117.55
Magyar koronajárdék	92.85
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,5%	120.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 3,5%	100.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	119.—

Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	92.75
Balméri jog megváltási kötvény	99.65
Horváth-szlavónföldtehermentesítési kötvény	95.50
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	171.—
Tiszszabályozás szept. sorsjegyek kölcsön	141.50
Osztrák járadék papírban	98.25
Osztrák járadék ezüstben	97.80
Osztrák járadék aranyban	117.60
Osztrák korona járadék	97.25
Osztrák államsorsjegyek	140.50
Osztrák magyar bank részvény	16.70
Magyar hitelbank részvény	696.—
Magyar hitelintézet részvény	678.—
Párisi vista	95.60
20 frankos arany (Napoleon'or)	19.09
Németbirodalmi márká	117.45
London vista	240.45
20 márkás arany	23.52

A szorokontáért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

NYILTTÉR.

Dr. JULIER VILMOS

egyetemes orvostudor

lakik

Fő-utcza, 698. sz.,

(FLEISCHER-HÁZ.)

A tisztelt vevő közönség szives figyelmébe!

Szines és fekete selyem

szövetek ruhára és blousokra, ugyszintén selyem és
félselyem napernyőket, karton, zephir és selyem

blousokat

ma a legolcsóbban lehet bevásárolni

KUNZ JÓZSEF és TÁRSA czégnél,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

98-6-15

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáczka-utcza 3. szám.

Művek,
folyóiratok, hírlapok,
vonalzások,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:
izléses kivitelben
mindennemű
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.
Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,
számlák, falragaszok,
báti meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.